

سوال

در مصر اختلاف شدیدی بر سر وقت دقیق اذان صبح وجود دارد. دیشب مادرم وقتی داشت اذان صبح می‌گفت احساس تشنگی شدید داشت و از برادرم پرسید که آیا آب بنوشد؟ او در تقلید از یک شیخ سلفی بزرگ در مصر که معتقد است وقت اذان صبح اشتباه است و خودش و شاگردانش تا ده دقیقه بعد از اذان سحری می‌خورند، گفت که آب بنوش. برادرم این کار را خیلی تکرار کرده است و تعداد این روزها را یادش نیست، الان برادر و مادرم باید چکار کنند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

واجب در روزه این است که از طلوع فجر تا غروب خورشید از باطل کننده‌های روزه دست کشید، زیرا الله تعالی می‌فرماید:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ [بقره: ۱۸۷]

(و بخورید و بیاشامید تا رشته سفید [صبح از رشته سیاه [شب] بر شما نمودار شود).

بنابراین مهم طلوع صبح است و هرکس از طلوع صبح اطمینان نیافته می‌تواند تا حصول اطمینان بخورد و بیاشامد.

همینطور اگر می‌داند که موزن پیش از وقت اذان می‌گوید و یا شک دارد که موزن سر وقت یا قبل از آن اذان گفته می‌تواند تا حصول اطمینان به خوردن ادامه دهد، اما بهتر است از روی احتیاط به مجرد شنیدن صدای اذان دست از خوردن بکشد.

از شیخ عبدالعزیز بن باز - رحمه الله - پرسیده شد: حکم شرعی روزه کسی که صدای اذان صبح را می‌شنود و به خوردن و نوشیدن ادامه می‌دهد چیست؟

ایشان گفتند:

«واجب این است که در روزه فریضه مانند رمضان یا روزه نذر و کفاره، مومن پس از اطمینان از طلوع فجر دست از مفطرات از جمله خوردن و نوشیدن و دیگر موارد بکشد، زیرا الله عزوجل می‌فرماید:

وَكُلُّوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ [بقره: ۱۸۷]

(و بخورید و بیاشامید تا رشته سفید صبح از رشته سیاه شب بر شما نمودار شود).

پس هرگاه صدای اذان را شنید و دانست که این مؤذن راس وقت صبح اذان می گوید امساک بر وی واجب می شود.

اما اگر مؤذن قبل از طلوع فجر اذان می گوید واجب نیست دست از خوردن و نوشیدن بکشد و اجازه دارد تا مشخص شدن طلوع فجر به خوردن و نوشیدن ادامه دهد.

اما اگر نمی داند مؤذن بر چه اساسی اذان می گوید، قبل از فجر یا پس از فجر، بهتر و به احتیاط نزدیک تر آن است که با شنیدن اذان دست از خوردن بکشد و اشکالی ندارد هنگام اذان چیزی بخورد یا بنوشد زیرا از طلوع فجر مطمئن نیست.

مشخص است که در شهرها به سبب نور و برق نمی تواند با چشمان خود از طلوع فجر اطمینان یابد اما بهتر است با اذان و تقویم هایی که وقت طلوع فجر را به ساعت و دقیقه تعیین کرده اند احتیاط پیشه کند زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرموده اند: آنچه تو را به شک می اندازد ترک کن و چیزی را بگیر که باعث شک تو نیست و این سخن پیامبر - صلی الله علیه وسلم - که: هر که از شبهات دوری کند برای دین و آبروی خود پاکی خواسته است والله ولی التوفیق»

(فتاوی رمضان، جمع اشرف عبدالمقصود: ۲۰۱).

بنابراین، اگر مادر و برادر شما از کسی که به او اطمینان دارند و می گوید اذان زودتر از فجر صادق گفته می شود، تقلید کرده اند و بنا بر سخن او خورده اند اشکالی بر آنها نیست و روزه شان صحیح است.

اما بهتر است که در آینده همراه با اذان امساک کنند زیرا بر سر مسأله اشتباه در تقویم حرف و سخن بسیار است به ویژه در تعیین درصد خطا، پس بهتر برای روزه آن است که امساک همراه با اذان باشد و برای نماز بهتر و به احتیاط نزدیک تر است که آن را بیست دقیقه یا بیشتر پس از اذان اقامه کرد.

والله اعلم